

Bagātais krasts Kostarika

MĀRIS
PUĶĪTIS

Teksts un foto

Kostarika tulkojumā no spāņu valodas nozīmē "bagātais krasts". Latīņamerikas veiksmīgākā demokrātija ir viena no turīgākajām reģionā un bagāta arī ar savu eksotisko dabu. Putnu vērotājiem un dabas fotogrāfiem tā ir paradīze.

Vairāk nekā 820 putnu sugu ir vēraņemams iemesls, lai mērotu ceļu pāri Atlantijas okeānam. Ir dzirdēts pieredzējušu ceļotāju viedoklis, ka Kostarika ir pārlieku amerikanizēta un tūristu pārpildīta. Bet – šeit ir labi sakārtota tūrisma infrastruktūra, kas ir noderīgi jebkuram, kurš nevis vēlas liekus pie(pār)dzīvojumus, bet precīzi nokļūt no vienas vietas citā un maksimāli daudz redzēt, nevis lielu daļu laika pavadīt, zīlējot, kad būs autobuss un vai vispār būs.

Precīzi pēc grafika

"Uz dullo" nebraucu, bet jau Rīgā izmantoju plašās interneta iespējas, lai atrastu piemērotu Kostarikas tūrisma aģentūru, kas izveidoja ceļojuma plānu. Mazliet jau sirds bija nemierīga,

jo firma prasīja visu maksu pārskaitīt vēl pirms brauciena, tomēr viss liecināja, ka uzņēmums ir savā nišā atzīts un stabils.

Izkāpjot no lidmašīnas Sanhosē, viss rit kā pa diedziņu – pie lidostas gaida firmas busiņš ar šoferi Karlosu pie stūres, man izsniedz žūksni ar vaučeriem, kur bija ierakstīts, kad no kuras vietas paredzama izbraukšana, kādas maltītes un, pats galvenais, – dabas tūres ir paredzētas.

Pirmās ceļojuma dienas aizsākas, dodoties uz Tortuguero Karību jūras piekrastē, netālu no Nikaragvas robežas. Pa ceļam gide liek šoferim pietāt, lai parādītu ceļotājiem sliņķi. Vēlāk pārliecinos, ka gidi visbiežākajā lapotnē spēj pamanīt šos jaukos, lēnīgos dzīvniekus – gluži vai rodas aizdomas, ka iepriekš paši ir tos kokos sakarinājuši, lai ir, ko parādīt.

Pēdējais ceļa posms veicams ar prāvām tūristu motorlaivām, kamēr mīnājos krastā, pamanos tuvāk iepazīt Kostarikas dabu – uz kājas sakāpj un sparīgi un sāpīgi kož sīkas skudriņas, no pēdējām tieku vaļā tikai laivā. Tūristu čemodānus, lai nemaisās pa kājām, iekrauj atsevišķā laivā, un atliek domāt, vai tiešām nekad neviens koferis neaiziet pa burbuli. Brauciens vijas cauri lietusesmežam, Tortuguero ir ūdeņu ieskaits apgabals, kur no vienas puses ir jūra, no citām – upes un kanāli, tā ka piebraukt var tikai ar laivām.

Tūristu motorlaivas Tortuguero apgalā.

Pozē čūskkaklis

Sagaidīšana bungalo tipa viesnīcā ir smalka, ar karstiem dvieļiem un spirdzinošiem augļu kokteiļiem. Uz kārtējo tūristu uzņemšanu no jumta kores filozofiskā mierā nolūkojas prāva iguāna. Vajadzētu aizvilkt čemodānu uz numuriņu, bet, paķēris atslēgu un ātri izmalkojis dzērienu, steidzu lūkot, kas ir tie putni, kas diezgan skaļi raida guldzošas skaņas. Šie skaistuļi ir Montesumas oropendolas *Psarocolius montezuma*, vālodžu radnieki. Oropendolas rosās augstu zaros, taču rīta agrumā nolaižas zemāk pēc ogām, tad arī izdodas iegūt pāris jēdzīgākus foto.

Amerikas čūskkaklis *Anhinga anhinga*.

Tropu putni, atšķirībā no mūsējiem, lielākoties ir visai droši un ļaunas bil-dēties pat no pāris metru attāluma. Pirmajā tūrē pa Tortuguero džungļu kanāliem izdodas sabildēt gārņus, mangrovju bezdelīgas *Tachycineta albilinea*, žāvēšanai izpletis spārnus tūristiem pozē Amerikas čūskkaklis *Anhinga anhinga*, kokā apkārtni pārlūko zivju ērglis *Pandion haliaetus*.

Lietusesmežā iepriecina kapucīnpērtiķu pāritis, trispirkstu un divspirkstu sliņķi, acīga ceļotāja cauri lapotnēm pamana smējējvanagu *Herpetotheres cachinnans*, uz zara iekārtojies zaļsekstes bazilisks *Basiliscus plumifrons*, saukts par Jēzus ķirzaku, jo spēj skriet uz pakaļkājām pa ūdens virsmu. Pērtiķa izbidēts, bazilisks publikai par prieku attaisno šo savu nosaukumu.

Smējējvanags *Herpetotheres cachimans*.

Zaļsekstes bazilisks *Basiliscus plumifrons*.

Raibknābja tukāns *Ramphastos sulfuratus*.

Kostarikā apzinās dabas vērtību

Mazliet statistikas: Kostarika aizņem 0,3% no planētas virsmas, bet tajā mīt 4,5% zināmo pasaules augu un dzīvnieku sugu. Bioloģiskās daudzveidības ziņā valsts ir pasaules pirmajā divdesmitniekā, bet ar saviem lietusmežiem – pat pirmajā desmitniekā.

No Kostarikas teritorijas 26% ir atvēlēti aizsargājamiem dabas parkiem un rezervātiem, un, kamēr citviet pasaulē lietusmežos redz tikai īslaicīgu koksnes avotu, te apzinās, ka šīs bagātības ļauj pelnīt ilgtermiņā, uzņemot dabas draugus no visas pasaules.

Tortuguero savu nosaukumu ieguvis no bruņurupučiem, šī ir zaļo bruņurupuču nozīmīgākā olu dēšanas vieta Rietumu puslodē. Vēl 20. gs. 60. gados gandrīz katra krastā iznākusi rupuču mātīte dzīvi beidza zupas katlā un Karību jūras populācijai draudēja izmiršana. 1970. gadā valdība nodibināja nacionālo parku, un situācija uzlabojas.

Tomēr mums bruņurupučus ieraudzīt neizdodas – to ikgadējais episkais gājiens no jūras dēt smiltīs olas ir beidzies oktobrī. Viss, ko atrodam, ir gides izkašāts mazs, beigts rupucītis, kuram kaut kā nav laimējies tikt līdz jūrai. Toties krastā pastaigājas lietuvinis un jūras ķīvīte – tādi paši kā Latvijā. Un pēc divām dienām prombraukšanas rītā Tortuguero laimējas ieraudzīt vienu no Centrālamerikas īpašākajiem putniem – tukānu.

Tumsā ar jāņtārpiņiem

Tālākajā ceļojuma gaitā esmu atstāts pats savā ziņā – firma ir sagādājusi viesnīcas un transportu no viena punkta uz nākamo, bet dabu lūkot dodos pats. Mani atstāj *La Selva* bioloģiskajā stacijā, uz 24 stundām – no pēcpusdienas līdz pēcpusdienai. No cilvēkiem nebīdamies, te ganās pekari, no reģistratūras un ēdnīcas līdz viesnīcas numuriņiem cauri džungļiem kādu kilometru vijas betonēts ceļš.

Saule šajos platuma grādos noriet akurāt sešos vakarā (un uzlec sešos no rīta), tā ka pēc vakariņām uz

istabiņu dodos cauri melnai tumsai, ar kāju pēc taustes meklējot ceļu. Priekšā spīd gaismiņas, pirmajā brīdī savādi un biedējoši, tad attopos, ka tie ir jāņtārpiņi un vienu noķeru. Nākamo dienu lielākoties liņā, nopērku veikaliņā lietusmēteli un īsajos pārtraukumos starp lietavām tveru kadrus.

Raibknābja tukāns *Ramphastos sulfuratus* un pelēkastes trogons *Trogon massena* pielaiž visai tuvu, aizdomīgāka ir lielā cekulvīsta *Crax rubra*. Tās augums ir ap 90 centimetru, tuvāk par divdesmit metriem putns nelaiž un ātri paslēpjas mežā. Katrā ziņā, ja ne draņķīgie laikpstkāļi, šī ir lieliska vieta putnu vērošanai un bildēšanai, atliek tikai riņķot pa betonēto ceļu un takām, vērojot un lūkojot. Līdz pēcpusdienā klāt ir busiņš, precīzi pēc saraksta.

Vulkāns un iekārtie tilti

La Fortuna pilsētā man jau ir aizrunāta vienas dienas tūre uz *Cano Negro* – ūdeņiem un mitrājiem bagātu apvidu, kur mīt ūdensputni, kaimāni, zirnekļpērtiķi un, kā liecina to balss, ne velti par blauriem nosaukti pērtiķi.

Aptuveni 25 kilometrus no pilsētas ir Arenala vulkāns, pēdējo reizi tas kārtīgi izvirda 1968. gadā, noslaukot trīs ciemus un nogalējot 87 cilvēkus. Vulkāns kūpina un laiku pa laikam nelielu lavas strūklu izspļauj joprojām, tūristiem tiek plunčāties tā karstajos avotos, bet man jau prātā tikai putni.

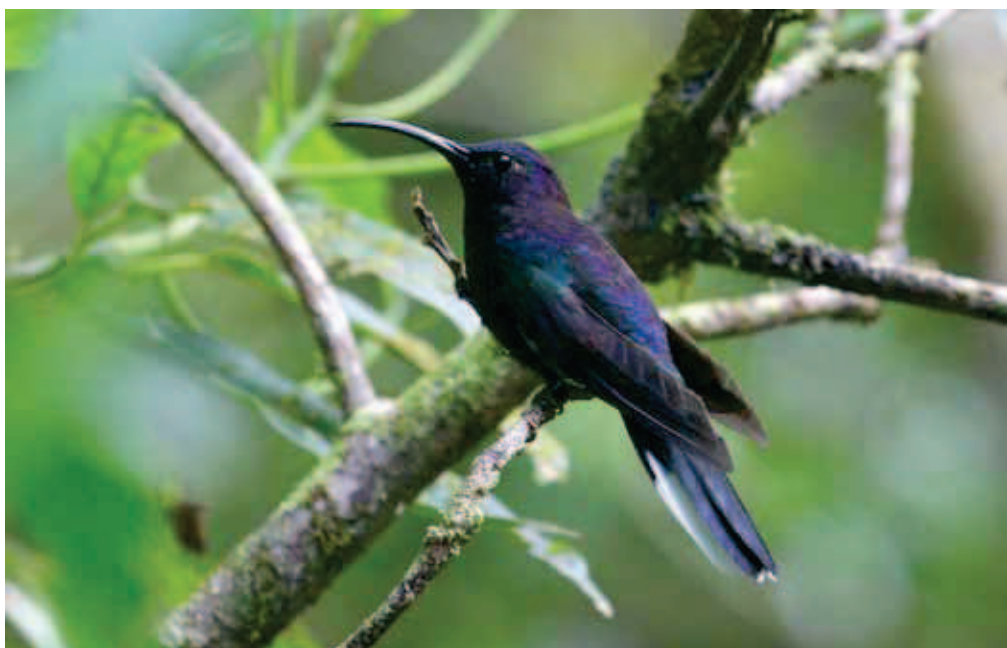
Vulkāna apkārtni gan izpētītu, bet galvenais mērķis ir dabas parks ar iekārtiem tiltiem – *Arenal Hanging Bridges*. Te ir 16 iekārtie tilti, kas paceļas 8–22 metru augstumā, līdz ar dažāda koka galotni. Iespaidīgākais ir teju 100 metru garš. Sabiedriskā transporta nav, tāpēc esmu spiests izmantot taksometru. Pie stūres ir šoferis Ēriks, ar īstenu acteka vai maija vaibstiem. “Buenos dias,” sveicinu, un Ēriks sapriecājas — senjors runājot spāniski? Ak, nē, tikai šajā līmenī: “Uno cerveza, por favor!” Vienu alu, lūdzu! Bet tā arī ir svarīga frāze, abi nosmejam.

Pelēkastes trogons *Trogon massena*.

Lielā cekulvīsta *Crax rubra*.

Violetais zobenspārnītis *Campylopterus hemileucurus*.

Nelaimīgā kārtā diena ir apmākusies, tūri parkā izjauc kārtīgs lietus, tomēr laimējas “noķert” vienu vienīgu kadru ar grezno kvecalu *Pharomachrus mocinno*. Un tā dēļ bija vērts mērot ceļu uz šejieni.

Salt var arī tropos

Ceļojuma noslēgums ir Santaelenas pilsētā Monteverdē – Zaļajā kalnā. Šejienes dabas parks plešas mākoņmežā, un te nu pārlicinos, ka arī tropos var salt. Dārza ieskaudā viesnīca atrodas pakalnā, bet ceļš uz pilsētiņas centru ved pa būtībā nelielu ieleju – pāris simti metru, pūšot stipram, vēsam vējam.

Starp citu, ceļš ir tik grambains, ka pat Latvijas dziļākie lauki šķiet kā ar gludām šosejām caurvīti. Toties nedaudz augstāk pilsētā jau atkal ir silti.

Agri no rīta, ātri paēdis brokastis, sēžos autobusā par vienu dolāru un pēc 15–20 minūtēm esmu pie Monteverdē mākoņmeža parka kases. Zinā-

šanai – Kostarikā ieeja dabas parkos ir par maksu, vidēji ap 10–15 dolāru par biļeti, šķiet, atlaides ir vietējiem ļaudīm.

Labi, ka esmu no Latvijas paķēris vismaz plānu džemperu, jo mākoņmežā ceļas migla, rasina un ir diezgan vēss. Visas dienas garumā izdodas nobildēt varbūt piecas putnu sugas. Vakarā pilsētā kritu kārdinājumā, tiesa, arī praktisku mērķu vadīts, un nopērku lamas vilnas jaku, kas labi kalpo arī tagad Latvijā.

Tādā tērpā nākamā diena mākoņmežā jau ir komfortablāka, uzspīd arī saule, tomēr te putni gluži uz galvas nekrīt. Pēcpusdienu pavadu uz soliņa pie tuvējās kafējnīcas – te ir izlikta kolibri barotavas un šurpu turpu šaudās mazie putniņi, ļaujoties itin labi bildēties. Jautrību sagādā degunlāciņu ģimene, kas nolemj rakties krodziņa puķudobēs – no kafējnīcas iznāk bārmenis un dūsmīgi aiztriec nelūgtos viesus prom.

Deviņi putni pusotrā stundā

Desmitajā ceļojuma rītā ir pienācis vienmēr skumjais prombraukšanas brīdis. Kā pēc cūcības likuma, spīd silta saule, un es, gaidot busu, no pusseptiņiem rītā inspicēju viesnīcas dārzu. Un, ko domājies, – pusotras stundas laikā deviņas jaunas putnu sugas, to vidū smaragda tukāns *Aulacorhynchus prasinus*, viena vietējā vāvere un vēl lapsene.

Visbeidzot brokastis, un – *adios!* Līdz Sanhosē ar īsu kafijas pauzi jābrauc sešas stundas, esmu nomitināts kaut kur pavisam neinteresantā pilsētas nomalē un līdz vakaram malkoju “Imperial”, Kostarikas gandrīz vai vienīgo alus šķirni, pētu bildes kamerā, šķirstu putnu noteicēju un vēroju, kā viesnīcas baseinā plūncājas šejienes vārnas analogs – dižastes pusvārņi *Quiscalus mexicanus*. Desmit aizraujoša ceļojuma dienas ir beigušās.

Autora adrese:
maris.pukitis@rigasvilni.lv

Iekārtais tilts dabas parkā Arenal Hanging Bridges.

Der zināt

Es izmantoju Kostarikas tūrisma firmas *Horizontes* pakalpojumus (www.horizontes.com), kas par 1300 ASV dolāriem nodrošināja desmit pilnas dienas valsti plus ierašanos un aizbraukšanu. Cenā bija viesnīcas, daļa maltiņu, transports (arī no un uz lidostu).

No Rīgas uz Kostariku vislabāk doties caur Frankfurti. *Lufthansa* reiss ielido Frankfurtē no rīta, tālāk ar *Condor* (www.condor.com) ir reiss 22.05 uz Sanhosē. Jārēķinās, ka aviobiļete pāri okeānam un atpakaļ maksās ap 500 latu, vēl arī izdevumi par lidojumu uz Frankfurti.

Latvijas pilsoņiem vīza uz Kostariku nav vajadzīga.

Līdzīgi daudzām eksotiskajām valstīm arī Kostarikā ir prasība ārzemniekiem pirms aizbraukšanas samaksāt izbraukšanas nodokli (*departure tax*) — 28 ASV dolārus. To var izdarīt laikus bankā (bet ne jebkurā), un arī lidostā tam ir speciāla kase.

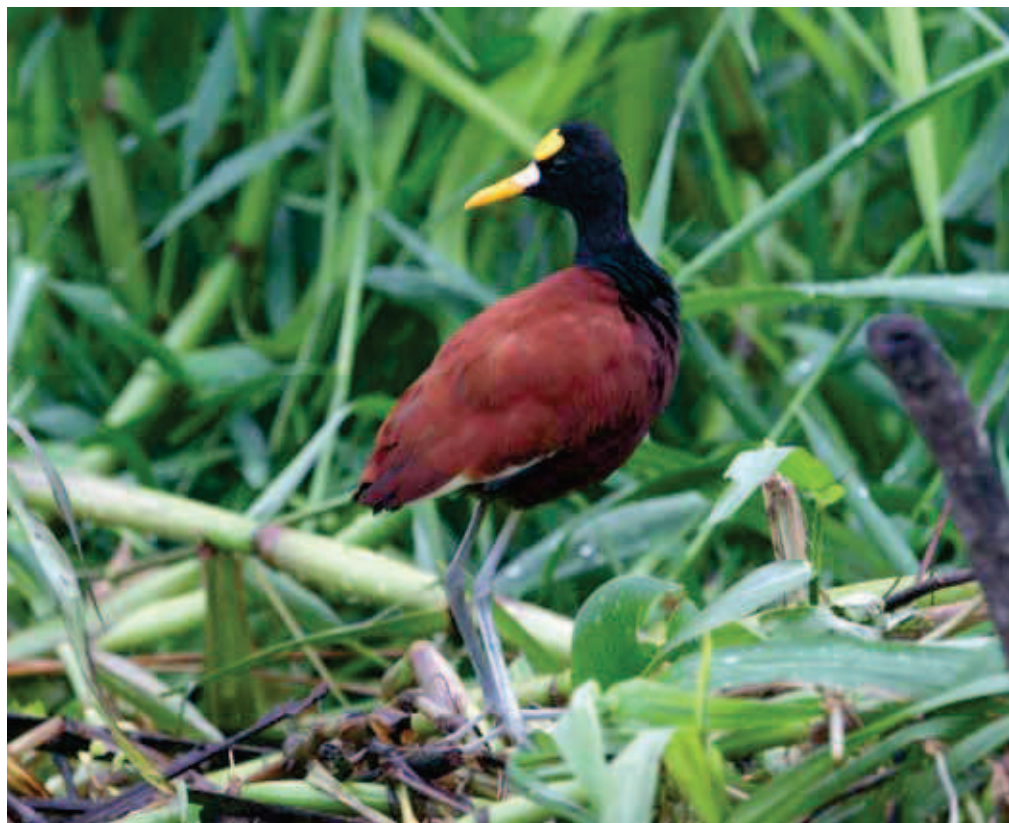
Vietējā nauda ir koloni, taču tikpat kā visur bez problēmām var norēķināties ar ASV dolāriem. Lielveikalu kasēs ir pat divi nodaļumi – viens koloniem, otrs dolāriem. Ja maināt naudu, labāk to darīt pilsētā bankās, kur ir nopietna apsardze – durvis atver tikai tad, kad sargs pārlicinās, kas jums ir somā.

No bīstamām sērgām Kostarikā nav jābaidās, iebraucot valsti no Eiropas, nav prasība būt vakcinētam pret dzelteno drudzi vai ko citu.

Kostarikas elektriskajā tīklā izmanto Ziemeļamerikā pieņemto 110 voltu spriegumu, tāpēc nepieciešams iegādāties adapteri, citādi nevarēsiet uzlādēt ne mobilo tālruni, ne fotokameras akumulatoru.

Iesaku ēst nevis uz tūristiem orientētos restorānos, bet vietējo ēstuvēs. *Super Pollo* tiešām bija supercālis, kamēr smalkākās vietās maltīte bija dārgāka un gaļa sīkstāka.

Ja vien nedomājat nomāt auto un apceļot valsti uz savu roku, labākais

Amerikas jakāna *Jacana spinosa*.

risinājums ir izmantot vietējo tūrisma firmu piedāvājumu. Tās var izveidot plānu visām ceļojuma dienām, un precīzi laikā pēc jums ieradīsies busiņš.

Valsts ir itin droša, bet, protams, nevajag atstāt nepieskatītas mantas

un tumšajā laikā staigāt pa aizdomīgiem Sanhosē rajoniem. Kā man šajā jautājumā teica šoferis Karloss: “Visumā ir droši, ir tikai dažas vietas, kur nevajag iet.” Daļā viesnīcu ir seifs vai iespēja atstāt vērtīgas mantas aizslēdzamā, uzraudzītā telpā.

Pār Monteverdes lietusmežu tikko izklīdusi rīta migla.